

4. Přístřešek U Mísy

5. Studánka U Mísy

Nachází se asi 0,5 km východně od skalního útvaru Kozel. Studánka s dobrou pitnou vodou. Sběrač vody je vytvarován ve tvaru mísy - proto U mísy.

6. Stupavské skály

Patnáctimetrová stěna a skupinka menších věžiček se nachází v lesích jihovýchodně od nádrže Koryčany. Lokalita byla lezecky ošetřena v r. 2008.

Stupavské skály tvoří několik skalních bloků rozmístěných v severním svahu nad řekou [Kyjovkou](#). V novějších mapách a horolezeckých průvodcích je skalní oblast označována jako „Stupavské skály“. Ve starých mapách a zdrojích nalezneme původní a správné označení „Skály na Debrecínu“. Skály jsou tvořeny pískovcem a slepencem, horninami magurského flyšového příkrovu Vnějších Západních Karpat. Zdejší pískovec obsahuje četné geomorfologické tvary vzniklé mrazovým a chemickým zvětráváním jako voštiny, tafone, skalní dutiny, skalní výklenky, římsy, žlábkové škrapy nebo menší převisy. V roce 2020 bylo okolí skal vyklučeno a celá oblast se tak výrazně prosvětčila. Následně byly v oblasti vysazeny semenáčky buku lesního (*Fagus sylvatica*), který je v oblasti Chřibů původní dřevinou. Dominantou skalní oblasti je 15 m vysoká stěna, která spadá do kaňonu jednoho z levých přítoků Kyjovky. Dále následují menší věžičky a balvany. Skály leží v lesích jihovýchodně od vodní nádrže Koryčany. Lokalita byla lezecky upravena roku 2008 a cesty jsou přejištěny borháky. Lezecky se jedná o terén regionálního významu s několika cestami nižší obtížnosti. Cesty jsou většinou mezi 4 – 6 stupněm obtížnosti, místy pak mezi 7 – 8 stupněm. Jedná se také o zajímavou boulderingovou oblast. Přibližně 1 km západně od oblasti se nachází zřícenina hradu *Cimburk*, severovýchodně leží v údolní nivě říčky Kyjovky významná přírodní rezervace [Stará hráz](#). U silnice pod skalami vyvěrá studánka *U Rocha*.

7. Ocásek (553m)

Přírodní rezervace s nadmořskou výškou lokality je 497–553 metrů.

Starý bukový les, ve kterém roste převážně buk lesní, méně lípa srdčitá, jilm horský. Podrost tvoří druhy typické pro květnaté bučiny (například kyčelnice cibulkonosná a devítilistá, kokořík mnohokvětý).

Staré buky jsou domovem chráněných ptáků strakapouda bělohřbetého, holuba doupňáka.

Ve skalním pískovcovém bloku pod vrcholem můžete najít malou puklinovou jeskyni.

8. Přístřešek

Malý přístřešek k odpočinku

9. Výhledové místo – Svatoplukova mohyla – viz zajímavosti – příloha níže

NÁPISY NA KAMENNÉ DESCE VYKOPANÉ PŘI HLEDÁNÍ METODĚJOVA HROBU PŘED 80 ROKY

10. U Hrobů

11. Hroby (503m)

Ve třetí čtvrtině 19.století přichází na stupavskou farnost nový farář - Vavřinec Sigmund. Pod kněžskou sutanou se ale neukrývá jen silně věřící člověk, ale také vlastenec. A navíc veliký romantik, fantast a snílek. Při procházkách okolním krajem na něj silně zapůsobí tzv.Svatá hora nad Stupavou (Hroby) a on na jejím vrcholu ve své fantazii vidí pozůstatky starého chrámu, pod jehož sutinami se kdesi ukrývá bájný hrob jednoho z věrozvěstů. Tyhle představy si nenechává jen pro sebe, ale nasazuje je do hlav i svým ovečkám. Jeden z největších chřibských badatelů a propagátorů cyrilometodějské tradice sem pak vodí nejen školní dítky, ale i procesí a káže lidem o významu místa. Než ale dojde k nějakému většímu průzkumu, farář v roce 1893 umírá. Zájem o Hroby uvadá a na čas mizí v propadlišti dějin. A až do třicátých let následujícího století si tajemný vrch nechává svá tajemství dál pro sebe.

V roce 1932 rozvířila poklidnou hladinu života v obcích pod Chřiby zvěst, že v trati Hroby nedaleko Stupavy byl objeven hrob sv. Metoděje. V místě, které označila vizionářka Klementina Maštaliřová, sice nebyly nalezeny lidské ostatky, ale několik částí kamenné desky s nápisem, který sděloval, že jde o náhrobní desku věrozvěsta. Historii tohoto objevu mapují v nové knize autoři Bořek Žižlavský a Vlastimil Kořínek. Knížka Chřiby – Hledání hrobu sv. Metoděje je 7. svazkem populární edice Chřiby záhadné a mytické.

12. Pod Ocáskem

Přírodní rezervace Ocásek - Starý bukový les, ve kterém roste převážně buk lesní, méně lípa srdčitá, jilm horský. Podrost tvoří druhy typické pro květnaté bučiny (například kyčelnice cibulkonosná a devítilistá, kokořík mnohokvětý).

Staré doupné buky jsou domovem chráněných ptáků strakapouda bělohřbetého, holuba doupňáka. Ve skalním pískovcovém bloku pod vrcholem můžete najít malou puklinovou jeskyni.

13. Pod Kazatelnou

Výrazná pískovcová skála vysoká 6 metrů. Vrchol Kazatelny je přístupný po vytesaných schůdcích. Od roku 1972 na něm stojí železný kříž.

14. Pomník

Pomníků i historických hraničních kamenů, křížů tu najdete hodně. Vše má svou historii, minulost, příběh...

15. Přírodní památka Kazatelna

Přírodní památka chrání zhruba šestimetrový osamocený skalní výchoz z magurského pískovce. Skalní útvar obklopují bukové lesy.

16. Kazatelna

Výrazná pískovcová skála vysoká 6 metrů. Vrchol Kazatelny je přístupný po vytesaných schůdcích. Od roku 1972 na něm stojí železný kříž.

17. U Mísy

Nachází se asi 0,5 km východně od skalního útvaru Kozel. Studánka s dobrou pitnou vodou. Sběrač vody je vytvarován ve tvaru mísy - proto U mísy. Nedaleko se nachází lovecká chata Lesana. V minulosti i dnes vydatný zdroj vody pro hrad Cimburk, dnes oblíbené místo odpočinku a občerstvení pro turisty

18. Přístřešek Kozel

Nedaleko skály Kozel najdete prostorný přístřešek s kamennou podlahou, lavicemi a velkým, otevřeným ohništěm s komínem. Můžete si tady klidně opéct špekáčky. V noci i společnost drobného vačnatce, jen les kolem občas vydá divné zvuky. Voda je kousek po červené.

19. Skalní útvar Kozel

Na západní straně pohoří Chřiby nedaleko Koryčan stojí *mohutná skalní věž vysoká 22 metrů*. Je tvořena pískovci a slepenci a na délku měří 18 metrů. Místo je ideální pro horolezce

Přírodní památka Kozel představuje geomorfologicky zajímavý pískovcový skalní útvar s charakteristickými tvary zvětrávání

Ke skále se vztahuje pověst, dle které chtěli čerti překazit sv. Cyrilu a sv. Metoději stavbu kostela na nedaleké hoře sv. Klimenta. Dle legendy tehdy každý z čertů nesl velký balvan a samotný Lucifer nesl pak největší z balvanů. Když se pekelníci blížili ke kostelu na sv. Klimentu, sv. Metoděj je zpozoroval, vztýčil proti nim znamení svatého kříže a čerti v děsu upustili balvany právě tam, kde se každý z nich zrovna nacházel. Traduje se, že největší balvan, který nesl sám Lucifer, je dnešním skaliskem, kterému se již od nepaměti říká Kozel. Jinou pověst zaznamenal v roce 1940 Rudolf Šrot: „*Skalisko jest zkamenělý čert, který byl vypuzen poustevníkem, stavějícím kapli pod nedalekým vrcholem hory Ocásku.*“

20. U Křížku.

V této oblasti Chřibů se nachází celá řada dalších zajímavých míst. Vedle již zmíněné zříceniny hradu *Cimburk* stojí za zmínku známé a vydatné studánky [U mísy](#) a [Paní studýnka](#). Východně od Kozla se nachází slavný skalní útvar [Kazatelna](#), který je chráněn také jako *přírodní památka*. Častým výchozím místem ke Kozlovi i hradu Cimburku je významné rozcestí [U Křížku](#).

MORAVIA MAGNA

ZAJÍMAVOSTI

NÁPISY NA KAMENNÉ DESCE VYKOPANÉ PŘI HLEDÁNÍ METODĚJOVA HROBU PŘED 80 ROKY

CHŘIBY, MORAVA

Hledání hrobu arcibiskupa Metoděje, byť neúspěšná, probíhala převážně na území dnešní Moravy. Také výsledky mnohaleté práce historiků, archeologů, filologů a teologů svědčí pro jejich názor, že centrem Velké Moravy v časech působení Konstantina Filosofo–Cyrila a Metoděje ve střední Evropě bylo některé z velkomoravských hradišť objevených v zemi Moravské. Takovým velmi důležitým centrem bylo snad původně velkomoravské hradiště ležící nedaleko Mikulčic na Břeclavsku. Mělo být jedním z oblíbených, a proto častých míst pobytu panujícího knížete Rastice = Rastislava = Rostislava (846–870).

Později pak, podle názoru archeologů, se duchovní a mocenské centrum Velké Moravy přemístilo do míst dnešního Uherského Hradiště a Starého Města u Uherského Hradiště. Odtud je to už jenom několik km do Velehradu, jednoho z duchovních center křesťanů Západu i Východu. A pak už stačí překonat jenom něco málo km abychom se dostali do velmi zajímavé, na dojmy bohaté oblasti Chřibů, kdysi zvané Horami Hříběcími. Tam se jako kaménky v mozaice nacházejí památná místa cyrilometodějské tradice, jakými jsou kupř. bájemi opředená Svatá Hora nade vsí Stupava. Významná a velmi často navštěvovaná je Hora sv. Klimenta (též Hradisko sv. Klimenta, na turistické mapě ozn. „Sv. Kliment“), ležící na jednom z vrcholů trojúhelníku tvořeného vsí Stupava, vsí Osvětmany a Horou sv. Klimenta. Za zhlédnutí a zamyšlení stojí také původně přirozený, později lidskýma rukama částečně opracovaný kamenný útvar zvaný „Kazatelna“. Z něho měli slovanští věrozvěstové hlásat Slovo Boží vděčnému moravskému lidu...

Mezi pozoruhodnosti krajinné oblasti patří též překvapivě vysoká, do výše 30ti m čnicí homole zvaná „Svatoplukova mohyla“, složená z balvanů a skal, svým vzhledem připomínající důstojnou mohylu nad hrobem významného panovníka. Podle ústní tradice je to lidskýma rukama vybudovaný památník nad tělem velkomoravského krále Svatopluka I. Velikého (871–894). Dále pak se zde k vidění a k tichým úvahám nabízí na plochu rozsáhlejší, tajuplnými příběhy opředená lokalita s vrcholem 502,5 m, zvaná „Hroby“, aj. Na všech těchto jmenovaných i nejmenovaných půvabných místech ve Chřibech a v okolí, jakož i na celém Moravském Slovácku, se téměř „na každém kroku“ setkáváme s místy a s dávnými příběhy, jež se vztahují k časům působení slovanských bratrů–misionářů na Velké Moravě. Tradice lidového vyprávění je zde bohatá a živá. Do dnešních dnů má moc povzbuzovat své posluchače k optimismu a k práci pro národ!

Snad také proto jsem s tak velkou radostí a s potěšením přijal nabídku stát se členem místního spolku, jehož cílem a náplní bylo zabývat se vším, co se z dávné, bohaté a nesmírně zajímavé minulosti tohoto kraje dá ještě dohledat.¹ Krátce předtím mne totiž zaujal zajímavý novinový seriál², předkládající svým čtenářům postupně v 6ti dílech cyrilometodějské tradice ve Chřibech, výsledky amatérských výzkumů a odvážné teorie stupavského faráře Vavřince Zikmunda, vyprávění o Svaté Hoře, důstojně kralující nade vsí Stupava, ústní podání o dávno zaniklém,

ale v lidovém vyprávění stále živém chrámu P. Marie, pohřebním (prý to) chrámu sv. Metoděje, stojícím v lokalitě Hroby, jakož i okolnosti, průběh a výsledky jednoho z neúspěšných pokusů nalézt hrob arcibiskupa Metoděje roku 1932 v lokalitě Hroby.

Brzy po přečtení posledního dílu seriálu jsem si domluvil odborné konzultace u mojí rodině blízké, v České republice a ve světě uznávané odbornici na hlaholici a cyrilici, která až do posledních dnů svého dlouhého a plodného života pilně a velmi úspěšně pracovala v Akademii věd České republiky v Brně.³ Ve spolupráci s ní, a s její vydatnou pomocí, jsem se pak pokusil zrevidovat závěry odborníků ze 30. let pokud jde o pravost nápisů, vytesaných na kamenné desce nalezené roku 1932 v lokalitě Hroby na konci neúspěšného hledání těla sv. Metoděje. Výsledky naší společné práce jsem pak publikoval v mém literárním příspěvku do místního tisku.⁴ PhDr. Ludmila Pacnerová, CSc, tehdy svoje spoluautorství z velmi prostých důvodů odmítla. Dnes už její obavy chápu...

Výkopy na místě domnělého Metodějova hrobu ve Chřibech, v lesní trati zvané Hroby na Moravském Slovácku (lokalitu Hroby lze na turistické mapě nalézt vzdušnou čarou 2,5 km jižním směrem od kostela stojícího ve vsi Stupava), uskutečnila skupina amatérských archeologů začátkem léta roku 1932. Toto moje zrevidované a doplněné pojednání je určeno těm čtenářům, které tato problematika zajímá a kteří moji starší práci nečetli, a těm zájemcům, kteří by si chtěli krátce připomenout některé zvláštnosti, resp. nesrovnalosti v nápisu na kamenné desce, nalezené dne 24. 6. 1932 na místě zvaném Hroby ve Chřibech. Problematika hledání hrobu arcibiskupa Metoděje je i v současnosti aktuální. Mj. také proto, že na rok 2013 připadá 1150. výročí příchodu soluňských bratrů sv. Konstantina Filosofova–Cyrila a sv. Metoděje na území Velké Moravy a do Panonie.

Obr. 1. Kopie upomínkové fotografie, prodávané tehdy návštěvníkům místa nálezu. Nápisy na kamenné desce byly před fotografováním zvýrazněny.

Události před začátkem a během tehdejšího hledání Metodějova hrobu byly nesporně velmi zajímavé, přičemž do dnešního dne nebyly beze zbytku vysvětleny. Je všeobecně známo, že hrob arcibiskupa sv. Metoděje dosud nebyl nalezen. Očití svědkové a účastníci nálezu kamenné desky roku 1932 na místě, kde byl očekáván nález těla arcibiskupa Metoděje, už nic nového neprozradí (většinou už nežijí), protokolární výpovědi, pořízené krátce po nálezu, jsou dosti podivné a málo spolehlivé. Mám přitom na mysli úředními osobami verifikovaný zápis výpovědi pana R. Maštalíře, přímého účastníka nálezu, který v jednom a tomtéž zápisu vypověděl: „...znaky jsme ještě noži vyškrábali...“, a potom, o několik řádků níže, prohlašuje: „...že jsem nález nepoškodil, ani nějakým kovovým předmětem nerýpal.“⁵ My se dnes právem ptáme: Tak rýpal (vyškrábal), nebo nerýpal (nevyškrábal)?! Podobně pan A. Vadůra vypověděl a podepsal, že „...rýhy jsme vyškrábali všichni tři nožem“.⁶ Shodně vypověděl i pan J. Burián (viz tamtéž na s. 15.).

Podivná je rovněž skutečnost, že kamenná deska s nápisy byla nalezena v lesní zemině v hloubce cca 5 m (viz mj. též publikaci pana F. Adámka⁷). Kamenné pomníčky jsou, jak známo, umísťovány většinou nad hroby zemřelých. Kdyby hrozilo nějaké nebezpečí, nebo kdyby bylo vhodné pomníček rychle uschovat, pak by stačilo zakopat ho do hloubky cca 0,5 m. Jenom mimořádné události jako sopečné aktivity, velká zemětřesení, válečné události moderní doby, novodobá stavební činnost s použitím moderní techniky a výbušnin, případně naplavování zeminy mohutnými vodními toky během mnoha roků by vysvětlovaly, proč byl tento kamenný pomníček nalezen v tak velké hloubce cca 5 m. V souvislosti se zmíněnou lokalitou Hroby ve Chřibech o žádném takovém katastrofickém dění ani lidském počinání nikdo nic neví. Že by snad...?

Ale pokusme se zatím nemyslet na nepoctivou hru některého z přítomných, ani na jediné možné východisko z velmi trapné situace, v níž se amatérští badatelé po nějakém času kopání a marného hledání hrobu nacházeli. Po určité době neúspěšných pokusů, prováděných před dychtivými zraky velmi početné veřejnosti, byli aktéři této činnosti zcela zákonitě vystaveni nejprve humorným, později nepříjemně posměšným, někdy pak i nenávisným útokům ze strany jak místních obyvatel, tak i ze strany přespolních zvědavců. Že se ve všech dobách našla přemíra zlomyslných lidí, to si dnes nemusíme připomínat ani dokazovat.

Zaměříme se nyní na kamennou desku a na nápisy, vytesané na ní (viz obr. 1, 2)! Co lze na kamenné desce přečíst? S využitím našich znalostí a nám dostupných pomůcek na lícové straně desky, tedy na té straně, která začíná obrázkem vysoké čapky, můžeme na 1. řádku číst:

buď „* SOLUCH...“ za předpokladu, že jde o písmena charvátské hlaholské nebo i české verse charvátské hlaholské abecedy, a že poslední znak je zkomoleným a nedopsaným znakem pro písmeno „CH“ (viz obr. 6), nebo „* SOLUY...“ v případě, že všechny znaky jsou vytesány znaky charvátské hlaholské, nebo i české verse charvátské hlaholské abecedy s výjimkou posledního znaku, který by mohl být písmenem „Y“ ze souboru znaků kyrilice (viz obr. 5).

Na 2. řádku čteme: „+ VĚLĚJU...“ v případě, že jde o písmena „V“ a „L“ buď charvátské hlaholské, nebo i české verse charvátské hlaholské abecedy, přičemž obě písmena „Ě“ připomínají původní velkomoravskou (viz obr. 3) i bulharskou hlaholici (viz obr. 4b). Nedopsaný znak na konci řádku by mohl být znakem pro „JU“ v souboru znaků kyrilice (viz obr. 5, též obr. 4)! Kvalita práce kameníka na lícové straně nalezeného pomníčku je tedy nevalná!

Na rubové straně desky, tedy na té straně, která začíná jakousi „palmičkou“, můžeme na 1. řádku číst nápis: buď „AJČIBIS...“, nebo „AĚČIBIS...“, anebo „AĎČIBIS...“ za předpokladu, že znak pro „A“, oba nedopsané znaky pro „I“, nedopsaný znak pro „B“ a nedopsaný znak pro „S“ patří do souboru znaků charvátské hlaholské nebo i do české verse charvátské hlaholské abecedy. Latinskou abecedou připomínající znak „h“ na místě 2. písmena tohoto slova nám bude dělat starosti nejen na 1. a 3. řádku, ale také na posledním, 4. řádku rubové strany desky. V žádném případě ho nelze interpretovat jako písmeno R! Mohl by to být buď tzv. „jeřík“ v kyrilici (viz obr. 4b), nebo nedopsaný znak „ĥ“ (čte se buď jako latinské „J“, nebo jako změkčené „Ĝ“ či „Ď“) v systému znaků kyrilice (viz obr.

4a, viz též obr. 5). S ohledem na slovo „BOHA“, umístěné kameníkem na zcela poslední řádek desky, znak „h“, vytesaný na 1., 3. a 4. řádku rubové strany kamenné desky, budeme číst jako latinské písmeno „H“. Potom můžeme 1. řádek číst mj. také: „AHČIBIS...“. Třetím písmenem v tomto 1. slovu na 1. řádku rubové strany desky je podle vzhledu poněkud „pochroumané“ písmeno „č“, které rozhodně není správnou volbou pisatele nápisů!

Na dalším, 2. řádku v pořadí, čteme: „MĚTODĚI“. Přitom znak pro „M“ je (přijatelně, podle tehdejších zvyklostí) převzat z latinky (viz obr. 6). Obě nedokončená písmena „Ě“ opět odpovídají příslušným znakům velkomoravské (viz obr. 3) i bulharské (viz obr. 4b) hlaholice. Znak pro latinské „T“ patří do charvátské hlaholské nebo i do české verze charvátské hlaholské abecedy, stejně jako znaky pro „O“, „D“ a „I“. Zda je předposlední znak pro písmeno „E“ v tomto slovu nadbytečné či nikoliv, to ponecháme k posouzení našemu laskavému čtenáři. V žádném případě to není znak pro souhlásku „J“!

Na 3. řádku, počítáno shora, lze odhadovat slova: „PHOS ZA NAS“. Všechna tato písmena, kromě z latinky převzatého „H“, odpovídají charvátské hlaholské a také i české verzi charvátské hlaholské abecedy. Při tesání tohoto řádku si dal kameník mimořádně záležet!

Poslední, 4. řádek rubové strany nalezené kamenné desky obsahuje snad předložku a slovo: „U BOHA“. Jak bylo řečeno výše, znak pro souhlásku „H“ byl zřejmě vypůjčen z latinky, všechny 4 ostatní, na 4. řádku vytesané znaky vcelku dobře odpovídají znakům jak charvátské hlaholské, tak i znakům české verze charvátské hlaholské abecedy. Znaky pro písmena „U“ a „B“ byly kameníkem poněkud zjednodušeny, resp. nedopsány.

Pokud jde o celistvost kamene, případně o to, zda bylo na kameni v minulosti napsáno více písmen než je na ní napsáno dnes, pak máme dostatek důvodů se domnívat, že nebylo! Nápis na obou stranách desky jsou (v některých řádcích) nedokončené (v přepisu „hlaholského“ zápisu slova do latinky jsme chybějící část slova nahradili tečkami). Na lícové straně desky (na té s obrázkem „biskupské mitry“) téměř jistě chybí na konci 2. řádku tři a půl písmena ve slově „+ VĚLĚJU...“. Na rubové straně desky na konci 1. řádku ve skupině písmen, „AJČIBIS...“, „AGČIBIS...“, „AĎČIBIS...“, případně též „AHČIBIS...“ chybí rovněž konec slova (3 znaky). Na konci 3. řádku rubové strany chybí polovina písmena „S“. Domníváme se, že tomu tak bylo od začátku existence nápisů na této kamenné desce.

Kdyby se totiž část kamenné desky z nějakých důvodů odlomila až po dokončení nápisů, pak by písmena s velkou pravděpodobností chyběla jak na koncích řádků lícové strany desky (jak je tomu dnes), tak i na začátcích řádků její opačné, rubové strany. Podobně kdyby se odlomila pravá část rubu kamenné desky, pak by chyběly začátky řádků písmen její lícové části. Není tomu tak! Nejenže jsou všechny začátky nápisů provedeny na obou stranách desky v celistvosti, úplnosti a bez větších známek mechanického poškození! V obou případech jsou začátky nápisů vytesány zbytečně daleko od levého okraje kamenné desky, a také bez jakýchkoliv známek obav písaře (kameníka) o to, zda mu zbývající písmena slov na řádek vejdou, či nikoliv!

Udivující je to především v případě výše již zmíněného slova „+ VĚLĚJU...“! Kamenný pomníček měl přece čtenářům nápisu dávat obvyklou, v tomto případě velmi důležitou informaci! V takovéto podobě, v tomto ledabylém provedení nápisů, by pomníček svoje poslání plnil jenom částečně, a mohl by vnášet vážné pochybnosti do mysli návštěvníků hrobu! Co na to řekl zadavatel pomníčku? Byl s prací kameníka spokojen? Nevyžadoval práci zopakovat? Byl snad tento kámen jenom nepovedeným, možná i nezaplaceným zmetkem? Stačilo přece znaky na vyhlazený kámen předkreslit, zvolit kámen s větší plochou pro tesání nápisů, případně též zvolit menší velikost písma! Anebo je to vědomé a kýmsi neznámým objednané falzum, u něhož se žádná kvalita provedení nápisů nepožadovala? Leč pokročíme dále!

Je otázkou, co představují vytesané obrázky v horních, tedy snad úvodních částech stran kamenné desky. Na lícové straně by to mohl být obrázek vysoké čapky, která v posledních více než 8mi stoletích byla a je součástí slavnostního oblečení biskupa nebo arcibiskupa římsko-katolické církve (od II. vatikánského sněmu, konaného

v letech 1962–1965, také papeže). Víme však, že se podoba tohoto viditelného vyjádření církevní hodnosti nositele čapky během minulých věků změnila, a že podobu této čapky z časů života a smrti arcibiskupa Metoděje s jistotou neznáme. Čapka (mitra) na našem obr. č. 1, jakož i na obr. č. 2 nápadně připomíná podobu dnešní, resp. podobu mitry z velmi nedávné minulosti!

Vysoká čapka, kterou má nasazenu na své hlavě arcibiskup Metoděj zobrazený ve scéně slavnostního uvítání poselstva Moravanů papežem v Římě⁸, rozhodně nemá tvar čapky, která je vytesaná na kamenné desce nalezené roku 1932 v lokalitě Hroby!

Jak vyhlížela „knížecí mitra“, kterou měl právo nosit český panující kníže Spytihněv (1055–1061), můžeme vidět na obr. 1 literární práce⁹. Od obrázku vytesaného na kamenné desce, nalezené roku 1932 v lokalitě Hroby, se tato „knížecí mitra“ rovněž podstatně liší!

První duchovní osobou, která měla právo během konávání bohoslužby mít na hlavě nasazenu biskupskou mitru, byl arcibiskup Eberhard Trevířský. Právo mu bylo uděleno tehdejší papežem roku 1049, (viz tamtéž). Od dnes používaného tvaru se tato původní mitra podstatně lišila! Býval to nízký čepec s mělkým příčným vyhloubením a s jemnými, nevysokými výstupky nad spánky jejího nositele. Teprve až ve 12. století došlo ke zvýraznění obou výstupků mitry, a hlavně k pootočení mitry o 90°! Vzhůru čnicí výběžky = vrcholy mitry se od 12. století nosily nad čelem a nad temenem hlavy jejího nositele!¹⁰

Zdá se, že vnější vzhled mitry se od 12. století ustálil, a že v podstatě trvá až do dnešních dnů. Tvar mitry na zobrazení 1. arcibiskupa pražského Arnošta z Pardubic (1344–1364) nacházíme mj. též v monografii¹¹. K dnešnímu tvaru mitry má již velmi blízko.

Jakási „palmečka“ nad horním řádkem rubové strany kamenné desky by mohla znamenat cokoliv (viz obr. 1 a obr. 2 naší práce). Kdyby byla vytesána tak, že by levý „proutek“ této palmečky pokračoval v levotočivém růstu tak dlouho, až by vytvořil menší, uzavřenou kružnici, pak by mohlo jít o hlaholské písmeno, které do latinky přepisujeme jako písmeno „C“ (viz obr. 3, 4b, 5, 6, aj.). Ale není tomu tak! Kdybychom snad pomýšleli na možnost, že „palmečka“ je zkratkou označení, že arcibiskup Metoděj byl Církví prohlášen svatým, staroslověnské slovo „svjat, -yj“ (dnes: svatý, božský) začíná písmenem „S“, nikoliv „C“, staroslověnské slovo „blažen, -yj“ (dnes: blažený, blahoslavený) začíná písmenem „B“!¹² Číslice 1, kdyby snad šlo číselnou náhradou slova „první“, by se v číselném modu hlaholice psala buď jako písmeno „A“ se dvěma „zvýšenými tečkami“ po obou stranách znaku pro písmeno „A“, nebo by byla, pro větší jistotu, napsána ještě i s grafickým označením zkratky, tedy s využitím tzv. „titly“. V našem případě by to pravděpodobně byla „prostá titla“, tedy vodorovná čárka nad znakem pro „A“ se dvěma „zvýšenými tečkami“ po obou stranách znaku užitého pro zápis písmena „A“.¹³ Zde tomu tak není! Prostě hlaholské písmeno „A“ vidíme vytesáno až na začátku slova v následujícím řádku!

Písmena nápisů, vytesaných na obou stranách kamenné desky, většinou připomínají znaky tzv. **charvátské (hranaté) hlaholice**, resp. znaky tzv. **české varianty charvátské (hranaté) hlaholice**. Předchozí větou jsem chtěl vyjádřit velmi vážné, až 100%ní pochybnosti dnešních i starších odborníků a znalců slovanského písma o původnosti, resp. o pravosti nápisů vytesaných na kamenné desce nalezené roku 1932 v lokalitě Hroby ve Chřibech.

Na tomto místě bych chtěl podotknout, že je pro mne nesmírně obtížné rozhodnout, zda při řešení otázky vzniku a vývoje slovanského písma má pravdu pisatel velmi zajímavé a přesvědčivé práce¹⁴, který je mj. také mým váženým a milým kolegou ve společenské organizaci Moravia Magna, nebo zda mají pravdu nositelé „dodnes velice rozšířeného a snad nejběžnějšího mylného názoru, že sv. Konstantin Filosof–Cyril sestavil vůbec první slovanské písmo, které bylo pojmenováno hlaholice“ (viz tamtéž, 1. věta zmíněné práce). Vzhledem k tomu, že důkaz vzniku slovanského písma není předmětem ani cílem tohoto mého pojednání, přidržím se (zatím, a pro jednoduchost) oficiálního, dosud většinového názoru na vznik a vývoj slovanského písma. Pro posouzení pravosti

nápisů na kamenné desce, nalezené před 80ti roky v lokalitě Hroby, toto moje rozhodnutí nebude mít zásadní význam. Náš laskavý čtenář se o tom může přesvědčit.

Obr. 2. Kopie dobových fotografií obou stran kamenné desky nalezené roku 1932

Připomeňme si v souvislosti s hodnocením nápisů na kamenné desce, že podle oficiálního, dosud většinového názoru **první slovanské písmo, původní (kulatá) hlaholice**, bylo vytvořeno Konstantinem Filosofem–Cyrilem v jeho byzantské vlasti krátce před příchodem jeho poselstva na Velkou Moravu na přelomu let 862/863 (viz tabulku na obr. 3, viz liché řádky v tabulce obr. 5, aj.). Nejbližší k původní (kulaté) hlaholici má údajně tzv. **bulharská hlaholice**, jež se od původní (kulaté) hlaholice téměř neliší. Jde snad o téměř původní, nezměněnou (kulatou) hlaholici, přenesenou z Velké Moravy do Bulharska. Tam ji měli přenést někdy na přelomu let 885/886 z Velké Moravy vyhnaní žáci sv. Konstantina Filosofova–Cyrila a sv. Metoděje (dále jen: Cyrila a Metoděje). Dokud nebyla vytlačena cyrilicí používali hlaholici na Balkáně nejdříve Bulhaři (ve velké slovanské literární a osvětové škole, umístěné v klášterním komplexu cca 2 km vzdáleném od tehdejšího hlavního města Plisky, později v téže škole přemístěné blíže k carskému dvoru u hlavního města Preslavi). Kromě nich pak Chorvati a Srbové. Tím vším, co bylo tehdy v Bulharsku pro zachování tohoto (podle většinového názoru) prvního slovanského písma vykonáno, „...**bulharský stát zachránil dílo tvůrců slovanského písemnictví**“.¹⁵

Na svůj vývoj v Bulharsku měla původní (kulatá) hlaholice, podle oficiální vědy, málo času, neboť přibližně po 8mi letech svého bohatého a úspěšného používání byla téměř jednorázově v celém Bulharsku nahrazena cyrilicí (viz dále).

Tzv. **charvátská, resp. chorvátská (hranatá) hlaholice** je podle oficiálního výkladu jednou z pozdějších verzí původní (kulaté) hlaholice. Pro naše úvahy o pravosti či nepravosti nápisů na kamenné desce je třeba říci, že obě zmíněné starší verze hlaholice, tedy původní velkomoravská (kulatá) hlaholice a bulharská hlaholice, měly a mají výrazně jinou podobu znaků než měla a má charvátská, resp. chorvátská (hranatá) hlaholice! S jistotou můžeme říci, že bezprostředně po smrti arcibiskupa Metoděje roku 885 se na našem území charvátskou (chorvátskou) hranatou hlaholicí nepsalo, neboť tehdy ještě neexistovala! Název charvátská, resp. chorvátská (hranatá) hlaholice

jí byl mnohem později dán jednak proto, že žáci a následovníci z Velké Moravy vyhnaných žáků Cyrila a Metoděje ji zprvu používali na území Chorvatska, jednak pro její „hranatý“ vzhled.

Když v polovině 11. století došlo k církevnímu rozkolu, chorvatští biskupové a kněží, se svým lidem, se připojili k západní části křesťanské církve. Mj. i za toto vyjádření názorové jednoty s Římem a věrnosti Římu pozdější římský papež Inocenc IV. (1243–1254) bulou adresovanou biskupovi senjskému potvrdil roku 1248 Chorvatům jejich již po staletí trvající právo „užívání hlaholštiny ke službám Božím“.¹⁶ Papež se přitom odvolal na dílo sv. Jeronýma (narozeneho r. 341, zesnulého r. 420 n. l.), který měl být tvůrcem prapůvodní hlaholice. Také pozdější papež Inocenc XI. (1676–1689) ve své předmluvě k edici Římsko-ilyrského breviáře roku 1688 uvedl, že „...již za časů sv. Jeronýma bylo sv. Písmo přeloženo do slovanského jazyka“ (viz na téže straně tamtéž). Podle autora citované práce „není vůbec vyloučeno, že autorem první slovanské abecedy, jakési protohlaholice, byl geniální filolog sv. Jeroným“.¹⁷ Podle jeho názoru „hlaholice je písmo křesťanské, ovšem předcyrilometodějské“!

V Chorvatsku je pak užívání hlaholice doloženo ještě po řadu následujících století, a to ne jenom v církevní, ale také ve světské sféře (právní nařízení, soudní rozhodnutí, osobní doklady, atd.). Také po vynálezu knihtisku bylo užívání charvátské, resp. chorvatské (hranaté) hlaholice mezi Chorvaty natolik běžné, že se roku 1438 mohli v Benátkách vytisknout knihy psané hlaholicí. Jenom o málo později byl pak v Zenggu, na ostrově Veglia, vytisknut v pořadí už druhý hlaholský misál (misálem je nazývána kniha, z níž kněz předčítá během své bohoslužby, lokalita Zengg má dnes označení Senj, ostrov Veglia, ležící v teritoriu dnešního Chorvatska, se dnes nazývá Krk). Hlaholicí se v Chorvatsku psalo a četlo až do 20. století!

Česká varianta charvátské, též chorvatské (hranaté) hlaholice vznikala postupně z původní charvátské, resp. chorvatské (hranaté) hlaholice v Praze, v benediktinském klášteře zvaném buď Emauzy, nebo též Na Slovanech, svým zakladatelem určeném pro obřad slovansko-katolický.¹⁸ Z vůle krále českého a císaře římského Karla IV. (1346–1378), jakož i se souhlasem papeže Klementa VI. (1342–1352) byl totiž po založení tohoto kláštera dne 21. 11. 1347 znovu, po tak mnoha staletích, na našem území během sloužení katolické mše svaté užíván slovanský jazyk a bohoslužebné knihy, sepsané hlaholským písmem. Aby se tak stalo, povolal Karel IV. do Prahy slovanské mnichy z Dalmácie, Chorvatska i Bosny.¹⁹

Do dnešních časů zachované památky, sepsané na našem území českou variantou charvátské (hranaté) hlaholice, se datují do druhé pol. 14. století, případně též do první pol. 15. století (ukázky z hlaholské části tzv. Remešského evangeliáře z roku 1395 vidíme na našich obr. 7, a obr. 8). Obdobně jako česká varianta se postupně vyvinuly ještě i jiné varianty charvátské, resp. chorvatské (hranaté) hlaholice. Po krátký čas se jí psalo také ve filiálním klášteře pražských slovanských benediktinských mnichů v polském Krakově.

Poř.	Písmeno	Hláška	Číslice	Poř.	Písmeno	Hláška	Číslice
1.	Ⲁ	a	1	19.	Ⲡ	r	100
2.	Ⲃ	b	2	20.	Ⲩ	s	200
3.	Ⲅ	v	3	21.	Ⲭ	t	300
4.	Ⲇ	g	4	22.	Ⲫ, ⲫ	y ₁ , y ₂	400
5.	Ⲭ	d	5	23a.	Ⲯ	f ₁ (ph)	500
6.	Ⲱ	e, je	6	23b.	Ⲳ	f ₂	500
7.	Ⲳ	ž	7	24.	Ⲵ	ch ₁	(600?)
8.	Ⲵ	dz	8	25.	Ⲷ	o ₂ (ó)	700
9.	Ⲷ	z	9	26.	Ⲹ	č, k' (št)	800
10a.	Ⲹ	i ₁	10	27.	Ⲻ	c	900
10b.	Ⲻ	i ₂	10	28.	Ⲽ	č	1000
11.	Ⲽ	i ₃	20	29.	Ⲿ	š	2000
12.	ⲾⲀ	d', g'	30	30.	Ⲱ	b	(3000)
13.	Ⲱ	k	40	31.	Ⲳ	č	(4000)
14.	Ⲳ	l	50	32.	Ⲵ	ě (ja)	(5000)
15.	Ⲵ	m	60	33.	Ⲷ	ch ₂	(6000), 600
16.	Ⲷ	n	70	34.	Ⲹ	jo	(7000)
17.	Ⲹ	o ₁	80	35.	Ⲻ	ju	(8000)
18.	Ⲻ	p	90	36.	Ⲽ	N-znak	(9000)

Spřežky - Digrapha:

ⲪⲰ = u; ⲪⲲ = y₃

Nosovky - Nasales:

ⲰⲀ = ě; ⲲⲀ = ě; ⲴⲀ = jě

Obr. 3. Tabulka písmen a číslic původní (kulatá) hlaholice sv. Konstantina-Cyrila.²⁵

Jenom o málo mladší než původní (kulatá) hlaholice je podle současných oficiálních názorů **druhé slovanské písmo – cyrilice, též kyrilice** (viz sudé řádky v tabulce našeho obr. 5). Název tohoto souboru písmen a číslic je dnes trochu matoucí. Kdežto Konstantin Filosofof–Cyril je dnes převážnou většinou odborníků považován za tvůrce původní (kulatá) hlaholice, písmo cyrilice bylo sice na počest Konstantina Filosofofa–Cyrila jeho jménem nazváno, ale jeho dílem nebylo a není! Tvůrcem cyrilice (kyrilice) byl, podle některých dochovaných svědectví, kněz Kliment, jeden z žáků Cyrila a Metoděje, který byl později carem Symeonem ustanoven biskupem pro obyvatelstvo žijící v okolí Ochridského jezera v tehdy bulharské Makedonii. Dnes ho známe pod jménem sv. Kliment Ochridský.

Nešťastný běh událostí na Velké Moravě donutil zmíněného kněze Klimenta, aby se po smrti arcibiskupa Metoděje (6. dubna 885), společně se svými druhy Naumem, Angelarem a Sávou, vrátil (snad už v zimě roku 885, nebo na jaře roku 886) do svého rodného Bulharska. Tam se pak všichni 4 jmenovaní kněží, pokračovatelé díla Konstantina Filosofofa–Cyrila a Metoděje, na prvním místě však Kliment se svými žáky, zasadili a svými literárními

pracemi zasloužili o nevšední rozvoj bulharského písennictví, jakož i o kulturní rozkvět Bulharska koncem 9. a během 1. poloviny 10. století.²⁰

Výslovnost	Glagolice bulharská	Glagolice chorvatská	Číselná hodnota	Kyrillice	Číselná hodnota
a	ⲁⲗ	ⲁⲗ	1	ⲁⲗ	1
b	ⲃⲄ	ⲃⲄ	2	ⲃⲄ	—
v	ⲅⲆ	ⲅⲆ	3	ⲅⲆ	2
g	ⲇⲈ	ⲇⲈ	4	ⲇⲈ	3
d	ⲉⲊ	ⲉⲊ	5	ⲉⲊ	4
e	ⲋⲌ	ⲋⲌ	6	ⲋⲌ	5
ž	ⲍⲎ	ⲍⲎ	7	ⲍⲎ	—
dz	ⲏⲐ	ⲏⲐ	8	ⲏⲐ	6
z	ⲑⲒ	ⲑⲒ	9	ⲑⲒ	7
i	ⲓⲔ	ⲓⲔ	10	ⲓⲔ	8
i	ⲕⲌ	ⲕⲌ	20	ⲓⲔ ⲓⲔ	10
j, (ǰ)	ⲍⲎ	ⲍⲎ	30	ⲓⲔ ⲇ	—
k	ⲏⲐ	ⲏⲐ	40	ⲕⲕ	20
l	ⲑⲒ	ⲑⲒ	50	ⲁⲗ	30
m	ⲓⲔ ⲍⲎ ⲏⲐ ⲑⲒ	ⲓⲔ ⲍⲎ	60	ⲓⲔ ⲍⲎ	40
n	ⲕⲌ	ⲕⲌ	70	ⲓⲔ ⲍⲎ	50
o	ⲏⲐ	ⲏⲐ	80	ⲟⲟ	70
p	ⲑⲒ	ⲑⲒ	90	ⲓⲔ ⲍⲎ	80
r	ⲓⲔ	ⲓⲔ	100	ⲓⲔ ⲑⲒ	100
s	ⲕⲌ	ⲕⲌ	200	ⲉⲊ	200
t	ⲏⲐ ⲑⲒ	ⲏⲐ ⲑⲒ	300	ⲓⲔ ⲑⲒ	300
u	ⲓⲔ ⲍⲎ	ⲓⲔ ⲍⲎ	400	ⲓⲔ ⲑⲒ ⲟⲟ	400
f	ⲏⲐ ⲑⲒ ⲓⲔ	ⲏⲐ ⲑⲒ	500	ⲑⲒ	500
ch	ⲓⲔ	ⲓⲔ	600	ⲓⲔ ⲑⲒ	600

Výslovnost	Glagolice bulharská	Glagolice chorvatská	Číselná hodnota	Kyrillice	Číselná hodnota
ó	ⲟⲟ	ⲟⲟ ⲑⲒ	700	ⲟⲟ	800
št (šč)	ⲓⲔ ⲑⲒ	ⲓⲔ ⲑⲒ	800	ⲓⲔ ⲑⲒ	—
c	ⲅⲆ	ⲅⲆ	900	ⲅⲆ	900
č	ⲏⲐ	ⲏⲐ	1000	ⲏⲐ	90
š	ⲓⲔ ⲑⲒ	ⲓⲔ ⲑⲒ	—	ⲓⲔ ⲑⲒ	—
jer	ⲓⲔ ⲑⲒ	ⲏⲐ	—	ⲓⲔ ⲑⲒ	—
jeřik	ⲓⲔ ⲑⲒ	ⲏⲐ ⲓⲔ	—	ⲓⲔ ⲑⲒ	—
y	ⲓⲔ ⲑⲒ ⲏⲐ	—	—	ⲓⲔ ⲑⲒ	—
ě, ja	ⲁⲗ	ⲁⲗ	—	ⲁⲗ	—
ju	ⲑⲒ	ⲑⲒ	—	ⲓⲔ ⲑⲒ	—
ja	—	—	—	ⲓⲔ ⲑⲒ	—
je	—	—	—	ⲓⲔ ⲑⲒ	—
ę	ⲉⲊ	ⲉⲊ	—	ⲉⲊ	(900)
q	ⲏⲐ ⲑⲒ	ⲏⲐ ⲑⲒ	—	ⲏⲐ ⲑⲒ	(90)
jeę	ⲏⲐ ⲑⲒ	ⲏⲐ ⲑⲒ	—	ⲏⲐ ⲑⲒ	—
ję	ⲏⲐ ⲑⲒ	ⲏⲐ ⲑⲒ	—	ⲏⲐ ⲑⲒ	—
ks	—	—	—	ⲓⲔ	60
ps	—	—	—	ⲓⲔ	700
th (f)	ⲏⲐ	—	(500)	ⲏⲐ	9
y (i)	ⲓⲔ	ⲓⲔ	—	ⲓⲔ ⲑⲒ	(400)

Obr. 4. Tabulka písmen a číslic hlaholice bulharské, hlaholice chorvatské a písmen a číslic kyrilice.²⁷

posledního řádku rubové strany desky, se vyskytuje jak v tzv. Remešském evangeliáři (viz obr. 7, 8), tak v textu tehdy už tištěného Zenggského misálu (viz obr. 9). Shoda je i ve způsobu psaní všech písmen „Ě“ ve slovech „+ VĚLĚJU...“, a „MĚTODĚI“. Rovněž „vidlovitý“ tvar písmene „A“ (který připomíná k zemi směřující vidle, používané k obracení sena) vytesané na rubové straně desky (mj. první a poslední písmeno rubové strany), odpovídá tvaru téhož písmena „A“ jak v Remešském evangeliáři, tak i v Zenggského misálu. V nejstarší, velkomoravské hlaholici mělo písmeno „A“ tvar výrazně jiný, totiž tvar kříže (viz obr. 3 a 5), a bylo ve své době vždy chápáno jako symbol křesťanského počátku veškeré slovanské literatury (pozdější „vidle“ tímto symbolem už nebyly)! Také „otevřený tvar“ písmena „I“ na rubové straně desky ve slovu čteném buď „AJČIBIS...“, nebo „AGČIBIS...“, nebo „AĎČIBIS...“, anebo „AHČIBIS...“, vcelku odpovídá tvaru téhož písmena „I“ jak v Remešském evangeliáři, tak i v Zenggského misálu.

Nakonec si ještě povšimněme provedení písmene „S“ ve slovu „* SOLUCH...“, případně „* SOLUY...“ na lící straně kamenné desky, a také ve slovu „PHOS“ na její rubové straně. Hříbovitý tvar tohoto písmena má podobu charakteristickou jak pro charvátskou (hranatou) hlaholici, tak i pro českou variantu české (hranaté) hlaholice. Vidíme je vytesáno a zobrazeno jak na obr. 1 a 2, tak i na obr. 7, 8 i 9. Nevysvětleno zůstává použití písmena „h“ ve slovu „AJČIBIS...“, „AGČIBIS...“, „AĎČIBIS...“, anebo „AHČIBIS...“, a také ve slovu „PHOS“. Předpokládáme, že písmeno „h“ ve slovu „BOHA“ na konci rubové strany desky je vypůjčeno z latinky. Ani porovnání písmen vytesaných na kamenné desce s písmeny uvedenými v textu a v tabulkách práce²³ nevedlo k odlišným závěrům!

Předchozím výčtem naše problémy nekončí – je jich ještě celá řada. Posunutí vzniku nápisu na kamenné desce do 14., případně do 15. století, by umožnilo úspěšněji diskutovat kolem gramatiky jazyka, ve kterém jsou nápisy na desce vytesány. V 9. století psaný nápis by totiž musel mít poněkud odlišné znění textu. Na rubu desky by pravděpodobně nebylo napsáno: „PHOS ZA NAS BOHA“, ale: „...prosi o nas' Boga“! Tedy ne „PHOS“, ale „prosi“! Předložka „ZA“ se ve staroslověštině užívala ve smyslu „z důvodu“, tedy nikoliv ve smyslu dnešního „za“! Staroslověšské zájmeno „NAS“ by mělo na konci hlaholský tvrdý jer (znak) – v našem latinském přepisu, o 3 věty výše, je tvrdý jer nahrazen apostrofem! Také slovo „BOHA“ by se psalo „BOGA“ (psáno nikoliv s „Ĝ“, ale s „G“!). Titul arcibiskupa Metoděje by nezněl „AJČIBIS...“, „AGČIBIS...“, „AĎČIBIS...“, ani „AHČIBIS...“, ale buď „archiepiskop“ (podle řeckého zvyku), nebo „archipiskop“ (podle římského zvyku). V obou případech psáno s „P“, a nikoliv s „B“, jak je tomu na rubové straně roku 1932 v Chříbech nalezené kamenné desky!²⁴ Atd.

LUDMILA PACNEROVÁ, STAROČESKÉ HLAHOLSKÉ ZLOMKY
TABULKA PŘEPISU

ČESKÁ VARIANTA CHARVÁTSKÁ HLAHOLICE	PŘEPIS DO LAT.	ČÍSELNÁ HODNOTA	CHARVÁTSKÁ HLAHOLICE	PŘEPIS DO LAT.	ČÍSELNÁ HODNOTA
Ɱ	a	1	Ɱ Ɱ	o	80
Ɑ	b	2	Ɑ	p	90
Ɱ	v	3	Ɱ Ɱ	r	100
Ɱ	g	4	Ɱ Ɱ	s	200
Ɱ cyr.	h	-	Ɱ	t	300
Ɱ	d	5	Ɱ Ɱ	u	400
Ɱ	e	6	Ɱ Ɱ	f	500
Ɱ	ž	7	Ɱ Ɱ	ch	600
Ɱ	(dz)	8	(Ɱ) (Ɱ)	(ω)	(700)
Ɱ Ɱ	z	9	Ɱ Ɱ	šč	(800)
Ɱ	(i)	10	Ɱ Ɱ Ɱ	c	(900)
Ɱ Ɱ	i	20	Ɱ Ɱ	č	1000
Ɱ	j	30	Ɱ	š	2000
Ɱ	k	40	Ɱ	b (z)	3000
Ɱ	l	50	Ɱ Ɱ	(b) t'	-
Ɱ lat.	m	60	Ɱ Ɱ	č.(ja)	4000
Ɱ lig.	m	-	Ɱ Ɱ	ju	5000
Ɱ	n	70	(Ɱ)	(je?)	(6000 ?) (7000 ?)

Obr. 6. Tabulka písmen a číslic české varianty charvátské hlaholice. Vidíme v ní, kromě znaků hlaholice, též znaky vypůjčené z cyrilice a z latinky, a též zvláštní podobu písmena M, používanou při zkracování slov s využitím ligatur, česky: slitků.²⁹

Co říci závěrem? Záhady a nejasnosti kolem nápisu na kamenné desce, nalezené před 80-ti roky ve Chřibech v lokalitě Hroby, budou pravděpodobně žít svůj život dále. Oficiální věda už nemá chuť ani důvod se touto problematikou zabývat – považuje ji za vyřešenou. Kým, kdy a proč byla ve Chřibech nalezená deska zhotovena? To i nadále zůstává zastřeno rouškou tajemství. Hledání hrobu arcibiskupa Metoděje v létě roku 1932 na místě zvaném Hroby ve Chřibech na Moravském Slovácku je pro nás dnes důležitým dokladem toho, že obdiv, úcta a pozitivní citový vztah prostého lidu k věrozvěstům sv. Konstantinu Filosofovi–Cyrilovi a jeho bratru sv. Metodějovi žily a žijí, po tak mnoha staletích od jejich příchodu a působení v naší vlasti, i nadále. Nešlo přitom tehdy, roku 1932, o aktivity iniciované a organizované shora, ale právě naopak, zdola! Nadšení dobrovolníci z lidu měli tehdy svého velmi prostého iniciátora, mluvčího a současně i lidového vůdce a manažera (tehdy už 57letou, patřičně sebejistou vizionářku paní Klementinu Maštaliřovu). Chyběly jim však odborný dohled, fundované rady a přízeň odborné veřejnosti. Hledání Metodějova hrobu bylo doprovázeno velmi namáhavou fyzickou prací většího počtu najatých dělníků, jakož i mimořádným nasazením všech zainteresovaných jednotlivců. Škoda jen, že skončilo tak velikým zklamáním!

Kamenná deska, nalezená roku 1932 v lokalitě Hroby na Moravském Slovácku, je toho času v opatrování a v péči Moravského zemského muzea v Brně, Zelný trh č. 299/6. Vidět ji bude možné mj. na výstavě připravené pro rok 2013 v souvislosti s 1150. výročím příchodu Konstantina Filosofova–Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu.

Poznámky:

- 1– 1. Řádným členem „Spolku podporovatelů historie Buchlovic“ se autor toho literárního příspěvku stal rozhodnutím vedení zmíněného spolku ze dne 29. 10. 2000.
2. Kořínek, V., Žižlavský, B.: Hroby, Po stopách nejzáhadnější události v Chříbech, Slovácké noviny vydané 14. 7., 21. 7., 28. 7., 4. 8., 11. 8. a 18. 8. 1999, vždy na s. 16.
3. Šarapatková, Ž.: Za Ludmilou Pacnerovou, Moravský historický sborník, Ročenka MNK za roky 2006–2010, Moravský národní kongres, Brno 2011, s. 278.
4. Kachlík, J.: Jsou nápisy na kamenné desce nalezené před 70ti roky pravé?, Buchlovský zpravodaj, ročník VIII, č. 6, červen 2002, (formát A5), s. 12–15.
5. Adámek, F.: Důkaz pravosti metodějských nálezů z Hrobů u Osvětman, nákladem vlastním 1934, 36 s., viz s. 14.
6. Viz odkaz 5, s. 15 dole.
7. Viz odkaz 5, na s. 14 uprostřed stránky.
8. en.wikipedia.org/wiki/Pope_Clement_I
9. www.moraviamagna.cz/historie/h_zemitr.htm
10. Viz odkaz 9, poslední věty 3. odst. shora.
11. Hledíková, Z.: Arnošt z Pardubic, nakladatelství Vyšehrad, Praha 2008, s. 4, též s. 102.
12. Pallasová, E.: Texty ke studiu jazyka staroslověnského, vydala Masarykova universita v Brně, Brno 2000, 83 s. + 19 černobílých příloh, viz s. 46, s. 71.
13. Ročenka československých knihtiskařů, XVI, vydal spolek faktorů knihtiskáren v Republice Československé, Praha 1933, 128 s. Viz s. 119, s. 125.
14. Klobušický, J.: Několik poznámek k původu slovanských písem, viz mj. internetové stránky www.moraviamagna.cz/pismo/hlaholice-je-starsi.pdf
15. Dvorník, F.: Les Slaves, Byzance et Rome au IXe siècle, Paříž 1926, s. 282 n.
16. Viz odkaz 14, s. 6, ve 2. odst. shora.
17. Viz odkaz 14, s. 6, tentýž 2. odst. shora, viz také na s. 4, ve 2. odst. shora.
18. Kéki, B: 5 000 let písma, nakladatelství Mladá fronta, Praha 1984, s. 117–124.
19. Palacký, F.: Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě, díl II., nakladatelství Kvasnička a

- Hampl v Praze, Praha 1939, s. 448, 2. odst. shora.
20. Zlatý věk bulharského písemnictví, výbor textů od 9. do počátku 15. století, nakladatelství Vyšehrad, Praha 1982, 440 s. Viz též Rychlík, J. a kol.: Dějiny Bulharska, nakladatelství Lidové noviny, Praha 2000, 508 s.
21. Pacnerová, L.: Písma pro Slovany: hlaholice, cyrilice, latinka, Sborník k uctění památky Mons. prof. ThDr. Vojtěcha Tkadlčíka, Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého, Euroslavica, Cyrilometodiana, s. 105, na konci 2. odstavce shora.
22. Viz výše odkaz 18, s. 121–122, aj.
23. Viz výše odkaz 14, písmena jak v textu, tak i na konci práce ve 2 tabulkách.
24. Večerka, R.: Základy slovanské filozofie a staroslověnštiny, skriptum MU FF v Brně, Brno 2000. Viz též Kadlec, J.: Byzantské křesťanství u Slovanských národů, nakladatelství B. Rupp, Praha 1946, s. 29, aj.
25. Tkadlčík, V.: Rimskij misal, Mešnij čin s izbranymi mšami vlašča češskeho v slověnskyj jazyk přeložen, v Olomuci 1992.
26. Viz výše odkaz 13, s. 114.
27. Viz výše odkaz 13, s. 115.
28. Havlík, L., E.: Kronika Velké Moravy, nakladatelství Blok, Brno 1987, s. 102–103, viz též Havlík, L., E.: Kronika Velké Moravy, nakladatelství Jota, Brno 1992, s. 119–120. Viz též Vašica, J.: Literární památky epochy velkomoravské 863–886, Lidová demokracie, Praha 1966, s. 15 a 16.
29. Pacnerová, L.: Staročeské hlaholské zlomky, kritické vydání, Rozpravy ČSA, řada: Společnosti vědecké, 1986, ročník 96, sešit 4.
30. Viz výše odkaz 12, přílohu č. 14.
31. Rogov, A., I., a kol.: Staroslověnské legendy českého původu, nakladatelství Vyšehrad, Praha 1976, viz obrazovou přílohu č. 3 mezi s. 272 a s. 273 knihy.
32. Viz výše odkaz 18, obrázek bez číselného označení na s. 118 knihy.

Jiří Kachlík (2012)

